

Айзък Азимов

Падането на нощта

„Ако звездите биха се появявали в една нощ на хиляда години,
как хората биха вярвали, обожавали и пазили за много поколения
спомена за Божия град.“

Емерсън

Атон 77, директор на университета Саро, войнствено издаде напред долната си устна и се втрени с дива ярост в младия журналист.

Теремон 762 лесно се справи с тази ярост. В по-ранните си дни, когато неговата сега широко популярна рубрика беше само луда идея в плавото му репортерско въображение, той се бе специализирал в „невъзможните“ интервюта. Това му бе струвало контузии, насинени очи и счупени кокали, но го беше запасило с богати резерви хладнокръвие и самоувереност.

Така че той отпусна протегнатата ръка, която бе така подчертано пренебрегната, и спокойно зачака възрастният директор да свърши с най-лошото. Астрономите бяха странни птици, общо взето, а ако действията на Атон през последните два месеца означаваха нещо, то същият този Атон беше най-странната птица между тях.

Атон 77 възвърна гласа си и въпреки че той трепереше от съдържани емоции, грижливо подбираната, малко педантична фразеология, с която прочутият астроном беше известен, не му измени.

– Сър – каза той, – проявявате дяволско нахалство, като идвате при мен с това ваше безсрамно предложение.

Якият телефотограф на обсерваторията, Бийни 25, облиза сухите си устни и нервно се намеси:

– Е, сър, в края на краищата...

Директорът се обърна към него и повдигна бялата си вежда.

– Не се бъркайте, Бийни. Ще приема, че сте имали добри намерения, като сте довели този човек тук, но няма да търпя никакво неподчинение сега.

Теремон реши, че е време да вземе участие.

– Директоре Атон, ако ми позволите да довърша започнатото, мисля...

– Не вярвам, млади човече – избухна Атон, – че това, което можете да кажете сега, би имало някакво значение след всекидневните ви статии през последните два месеца. Вие поведохте обширна вестникарска кампания против моите и на колегите ми усилия да организираме света срещу заплахата, която сега вече е много късно да предотвратим. Направихте всичко възможно с вашите до голяма степен лични нападки да превърнете персонала на тази лаборатория в обект на присмех.

Директорът вдигна един брой на „Саро Сити Хроникъл“ от масата и го размахна гневно пред Теремон.

– Даже личност с вашето добре известно безсрамие би трябвало да се замисли, преди да дойде при мен с молба да му бъде позволено да

опише днешните събития в своя вестник. От всички журналисти точно вие!

Атон запрата вестника на пода, с широки крачки отиде до прозореца и скръсти ръце зад гърба си.

– Можете да си вървите – подхвърли той през рамо. После мрачно се загледа навън към ивицата небе, където Гама, най-яркото от шестте слънца на планетата, залязваше. Тя вече бе избледняла и пожълтяла в мъглите на хоризонта и Атон знаеше, че никога вече няма да я види отново като разумен човек.

Той се обърна.

– Не, почакайте, елате тук – махна властно той. – Ще ви дам вашата история.

Журналистът не беше тръгнал да излиза и сега бавно се приближи към стареца. Атон посочи навън.

– От шестте слънца само Бета е останала на небето. Виждате ли я?

Въпросът беше съвсем излишен. Бета бе почти в зенит и румената ѝ светлина заливаше пейзажа с необикновено оранжево, докато блестящите лъчи на залязващата Гама угасваха. Бета беше в афелий¹. Изглеждаше малка, по-малка, отколкото Теремон някога я бе виждал, и в момента беше неоспоримият владетел на небето на Лагаш.

Собственото слънце на Лагаш, Алфа, около което тя се въртеше, бе в антипод², както и двете отдалечени, съпровождащи го двойки. Червеното джудже Бета – непосредствен придружител на Алфа – беше само, зловещо само.

Вдигнатото лице на Атон стана червено от слънчевата светлина.

– Само след по-малко от четири часа – каза той – цивилизацията, каквато я познаваме, ще стигне до своя край. А така ще стане, защото, както виждате, Бета е единственото слънце на небето. – Той се усмихна мрачно. – Отпечатайте това! Няма да има кой да го прочете.

– Но ако стане така, че минат четири часа, и още четири, а нищо не се случи? – меко попита Теремон.

– Нека това не ви безпокои. Ще се случи достатъчно.

– Възможно е! И все пак – ако нищо не се случи?

Бийни 25 за втори път заговори:

– Сър, мисля, че трябва да го изслушате.

Теремон предложи:

---

1. Най-отдалечената от слънцето точка в орбитата на планета. Б.пр.

2. Противоположна на зенита точка от небесната сфера. Б.пр.

– Поставете го на гласуване, директоре Атон.

Останалите петима служители на Обсерваторията, които до този момент запазваха временен неутралитет, се раздвижиха.

– Не е необходимо – категорично заяви Атон и извади джобния си часовник. – Щом като вашият добър приятел Бийни е толкова настоятелен, ще ви дам пет минути. Говорете.

– Добре! Сега какво значение би имало всъщност дали ще ми разрешите да опиша като очевидец това, което ще се случи? Ако предсказанието ви излезе вярно, присъствието ми не вреди, тъй като в такъв случай моята статия никога няма да бъде написана. От друга страна, ако от него не излезе нищо, може да се очаква присмех или нещо по-лошо. Би било разумно да оставите този присмех в приятелски ръце.

Атон изсумтя.

– Вашите ли имате предвид, като говорите за приятелски ръце?

– Разбира се! – Теремон седна и кръстоса крака. – Моята рубрика може да е била малко груба, но аз през цялото време ви оправдавах. В края на краищата нашият век не е най-подходящият за проповядване на „идва краят на света“ на Лагаш. Трябва да разберете, че хората вече не вярват в „Книга на разкритията“ и ги дразни, когато учените правят кръгом и им казват, че култистите са прави, все пак...

– Няма такова нещо, млади човече – прекъсна го Атон. – Макар че голяма част от нашите данни са взети от Култа, резултатите ни не съдържат нищо от неговия мистицизъм. Фактите са си факти, а зад така наречената „митология“ на Култа със сигурност има факти. Ние ги излагаме и премахваме тяхната тайнственост. Уверявам ви, че сега Култа ни мрази повече и от вас.

– Аз не ви мразя. Само се опитвам да ви кажа, че обществеността е опасно настроена. Хората са разгневени.

Атон изкриви устни в подигравателна усмивка.

– Нека са разгневени.

– Да, но утре?

– Няма да има утре!

– Но ако има? Да кажем, че има – само за да видим какво става. Този гняв може да прерасне в нещо сериозно. В края на краищата знаете, че търговията рязко замря през последните два месеца. Купувачите не вярват наистина, че светът отива към своя край, но в същото време са заключили парите си, докато всичко свърши. Нашият Джони не ви вярва, но новото пролетно обзавеждане спокойно може да почака няколко месеца, просто за всеки случай. Знаете как стоят нещата. Веднага щом

всичко това свърши, хората с интереси в търговията ще ви подгонят. Ще кажат, че ако разни смахнати – моля за извинение – могат да разстройват благоденствието па страната всеки път, когато им хрумне, с някакви лъжливи предсказания, то задължение на планетата е да ги спре. Искрите ще литнат, сър.

Директорът строго изгледа журналиста.

– И какво точно предлагате вие да се направи, за да се помогне в случая?

– Е – усмихна се Теремон, – предлагам да се погрижите за гласността. Аз мога да представя така нещата, че да покажа само смешната им страна. Ще бъде трудно да се издържи, съгласен съм, тъй като ще трябва да представя всички ви като куп бръщолевещи идиоти, но ако успея да накарам хората да ви се смеят, те може и да забравят гнева си. В замяна моят издател иска само една изключителна история.

Бийни кимна и избухна:

– Сър, ние, останалите, смятаме, че той е прав. През последните два месеца обмислихме всичко освен възможността едно на милион да има грешка в теорията или в изчисленията ни. Трябва да се погрижим и за това.

Хората, събрани около масата, замърмориха одобрително, а Атон придоби изражение на човек, открил, че устата му е пълна с нещо горчиво, от което не може да се отърве.

– Можете да останете тогава, ако желаете. Обаче бъдете така добър да не ни затруднявате при изпълнението на задълженията ни по какъвто и да било начин. И не забравяйте, че аз съм отговорен за всичко тук и въпреки вашето мнение, отразено в статиите ви, ще очаквам пълно съдействие и респект...

Ръцете му бяха зад гърба и докато говореше, решително издаваше напред сбръчканото си лице. Не се знае докога щеше да продължи в този дух, ако не бе втурването на един нов глас.

– Здравейте, здравейте, здравейте! – прозвуча висок тенор и закръглените бузи на новодошлия се разтеглиха в доволна усмивка. – Каква е тази погребална атмосфера тук? Всички се владеете, надявам се?

Атон ужасено се сепна и вбесен запита:

– А какво, по дяволите, правиш тук, Шийрин? Мислех, че имаш намерение да стоиш в Скривалището.

Шийрин се засмя и отпусна тумбестата си фигура в един стол.

– Проклето да е Скривалището! Отегчаваше ме. Исках да бъда тук, където е напечено. Не допускате ли, че и аз имам право на

любопитство? Искам да ги видя тези Звезди, за които вечно говорят култистите. – Той потри ръце и добави с по-сериозен тон: – Навън е страшен студ. От вятъра могат да ти се образуват ледени висулки на носа. Изглежда, Бета изобщо не топли от разстоянието, на което е.

Белокосият директор изскърца със зъби, внезапно загубил търпение.

– Защо не си вършиш работата, Шийрин, ами правиш шуротии? Каква полза има тук от теб?

– Каква полза има там от мен? – разпери ръце Шийрин с комично примирение. – Един психолог не си струва солта, която ще изяде в Скривалището. Те имат нужда от дейни мъже и от силни, здрави жени, способни да отглеждат деца. А аз? Имам петдесет килограма в повече, за да бъда деен мъж, и не бих имал успех в отглеждането на деца. Така че защо да ги обременявам с едно гърло повече за хранене? Чувствам се по-добре тук.

Шийрин, изглежда, едва сега забеляза журналиста. Той се намръщи и изду пълните си бузи.

– А кой всъщност си ти, червенкосият?

Атон стисна устни, после намусено промърмори:

– Тона е Теремон 762, вестникарят. Предполагам, че си чувал за него.

Журналистът подаде ръка.

– А вие, разбира се, сте Шийрин 501, от университета Саро. Чувал съм за вас. – После попита: – Какво е това Скривалище, сър?

– Ами – каза Шийрин – успяхме да убедим няколко души в истинността на нашето предсказание за... ъъ... съдбата им и те са взели необходимите мерки. Това са главно най-близките членове от семействата на работещите в обсерваторията, част от факултета на университета Саро и няколко външни лица. Общо наброяват около триста души, но три четвърти са жени и деца.

– Разбирам. От тях се очаква да се крият там, където Мрака и... ъъ... Звездите не могат да ги достигнат, а после да излязат, когато останалата част от света отиде на кино.

– Ако могат. Няма да е лесно. С цялото полудяло човечество и избухналите в пламъци големи градове... обстановката няма да им помага да оцелеят. Но те имат храна, вода, убежище и оръжия...

– Те имат нещо повече – намеси се Атон. – При тях е целият ни архив с изключение на данните, които ще съберем днес. Този архив ще значи всичко за следващия цикъл. И той е това, което трябва да оцелее.

Останалото може да пропадне.

Теремон подсвирна тихо и продължително и седна, замисляйки се известно време. Мъжете около масата бяха извадили дъска за мултишах и започнаха игра за шест души.

Ходовете се правеха бързо и в тишина. Всички погледи бяха отправени с яростна концентрация към дъската. Теремон ги погледа съсредоточено, после стана и се приближи до Атон, който седеше встрани и шепнешком разговаряше с Шийрин.

– Слушайте – каза той, – хайде да отидем някъде, където няма да пречим на останалите. Искам да ви задам няколко въпроса.

Старият астроном се намръщи раздражено, но Шийрин изчурулика:

– Наистина. Ще ми бъде приятно да побъбря. Винаги ми е приятно. Атон тъкмо ми разправяше за идеите ви относно световната реакция, ако предсказанието се окаже погрешно – и аз съм съгласен с вас. Чета вашата рубрика доста редовно между другото и като цяло харесвам възгледите ви.

– Моля те, Шийрин – изръмжа Атон.

– А? О, добре. Да отидем в съседната стая. Там поне има по-меки столове.

В съседната стая имаше по-меки столове. Имаше също и дебели червени завеси на прозорците и кафяво-червен килим на пода. На процеждащата се вътре червеникава светлина на Бета общият ефект беше като от изсъхнала кръв.

Теремон потръпна.

– Е-ех, бих дал десет кредита за една прилична доза бяла светлина само за секунда. Искане ми се Гама или Делта да бяха на небето.

– Какви са въпросите ви? – попита Атон. – И моля, помнете, че времето ни е ограничено. След малко повече от час и четвърт се качваме горе и след това няма да има време за разговори.

– Добре. – Теремон се облегна назад и скръсти ръце на гърдите си. – Вие всички изглеждате толкова сериозно запалени, че започвам да ви вярвам. Бихте ли ми обяснили за какво е всичко това?

Атон избухна:

– Да не седнете да ми разправяте, че сте ни обсипали с подигравки, без дори да сте разбрали какво се опитваме да кажем?

Журналистът скромно се усмихна.

– Положението не е чак толкова лошо, сър. Схванал съм основната идея. Вие твърдите, че по целия свят ще настъпи мрак за няколко часа и цялото човечество ще полудее. Това, което искам сега, е научното обяснение.

– Не, не това искаш – намеси се Шийрин. – Ако попиташ Атон – да предположим, че е в настроение изобщо да ти отговори, – той ще те затрупа с изчисления, таблици и диаграми. А ако попиташ мен, аз бих могъл да ти го опиша откъм човешката страна.

– Добре, тебе питам.

– Тогава, първо, бих желал да пийна нещо.

Той потри ръце и погледна към Атон.

– Вода? – изсумтя Атон.

– Не ставай глупав!

– Ти не ставай глупав! Никакъв алкохол днес. Би било много лесно да напиеш всичките ми хора. Не мога да си позволя да ги изкушавам.

Психологът измърмори нещо неясно. Обърна се към Теремон, прикова в него острия си поглед и започна.

– Даваш си сметка, разбира се, че историята на цивилизацията на Лагаш проявява цикличен характер... имам предвид точно цикличен!

– Зная – предпазливо отвърна Теремон, – че това е общоприетата археологическа теория. Тя смята ли се за факт?

– Напълно. През нашия век изцяло бе потвърдена. Този цикличен характер е – или по-скоро беше – една от най-големите загадки. Открита бе поредица цивилизации, девет от тях безспорни, а има белези и за още, и всички са достигали върхове, съизмерими с този на нашата собствена, и всички без изключение са били разрушени от пожари в най-високата си степен на развитие. А никой не може да каже защо. Всички центрове на културата напълно са били унищожавани от пожарите, без да остане нещо, което да даде представа за причините.

Теремон внимателно го следеше.

– Нямало ли е и каменен век?

– Вероятно е имало, но досега практически нищо не се знае за него, освен че хората по онова време са били малко по-интелигентни от човекоподобните маймуни. Така че можем да го забравим.

– Разбирам. Продължавай!

– Измисляни са редица обяснения за тези повтарящи се катастрофи, всичките с повече или по-малко фантастична природа. Някои казват, че има периодични дъждове от огън; някои, че Лагаш всеки път се доближава прекалено до някое слънце; някои – дори още по-големи дивотии.

Но има една теория, съвсем различна от всичко това, която се е предавала от поколение на поколение през вековете.

– Зная. Имаш предвид мита за Звездите на култистите в тяхната „Книга на разкритията“.

– Точно така – отвърна Шийрин със задоволство. – Култистите казват, че всеки две хиляди и петдесет години Лагаш навлиза в огромна пещера, така че всички слънца изчезват и настава пълен мрак по целия свят! И тогава, казват те, се появяват неща, наречени Звезди, лишават хората от душите им и ги оставят като неразумни зверове, така че те разрушават цивилизацията, която сами са изградили. Разбира се, всичко е облечено в много религиозна мистика, но това е основната идея.

Настъпва кратка пауза, в която Шийрин дълбоко си пое дъх.

– И сега стигаме до Теорията за Универсалната Гравитация.

Той произнесе фразата така, че главните букви отекнаха – и при това натъртване Атон се извърна от прозореца, изсумтя шумно и излезе от стаята.

Двамата се загледаха след него и Теремон попита:

– Какво има?

– Нищо особено – отговори Шийрин. – Очакват се двама от хората ни от няколко часа, а още не са се появили. Той е с вързани ръце, защото всички освен крайно необходимите му хора са в Скривалището.

– Смяташ ли, че може да са дезертирали?

– Кой? Фаро и Иймот ли? Разбира се, че не са. Въпреки че, ако не се върнат до един час, нещата ще станат малко по-сложни. – Той внезапно се изправи на крака и очите му заблестяха. – Във всеки случай, след като Атон си отиде...

Той пристъпи на пръсти до най-близкия прозорец, клекна и извади от ниското шкафче под него бутилка червена течност, която избълбука изкусително, като я разклати.

– Мисля, че Атон не знае за това – забеляза той, като изприпка обратно към масата. – Ето! Имаме само една чаша, така че ти като гост можеш да я вземеш. Аз ще задържа бутилката. – И той напълни малката чашка с изключително внимание.

Теремон се надигна да протестира, но Шийрин строго го изгледа.

– Уважавай по-възрастните, млади човече.

Журналистът седна с измъчен вид.

– Продължавай тогава, стари подлецо.

Адамовата ябълка на психолога подскачаше, докато нивото на пиетието в бутилката намаляваше и после, след доволно изсумтяване и

примляскване с устни, той започна отново:

– Но какво знаеш ти за гравитацията?

– Нищо, освен че е съвсем нова разработка, не напълно завършена, и материята е толкова трудна, че само дванайсет души на Лагаш, изглежда, я разбират.

– Ха! Глупости! Празни приказки! Мога да ти изложа цялата същност на тази материя в едно изречение. Законът за Универсалната Гравитация доказва, че съществуват сили на привличане между всички тела във Вселената и че големината на тези сили между кои да е две дадени тела е пропорционална на произведението от масите им, разделено на квадрата от разстоянието между тях.

– Това ли е всичко?

– Това е достатъчно! Необходими са били четиристотин години, за да се достигне до него.

– Защо толкова много? Звучи доста просто по начина, по който ти го каза.

– Защото големите закони не се създават с проблясъци на вдъхновението, каквото и да си мислиш. Обикновено се иска комбинираната работа на цял свят учени, векове наред. След като Дженови 41 открил, че Лагаш се върти около слънцето Алфа, а не обратното – а това е било преди четиристотин години, – астрономите се хванали на работа. Движенията на шестте слънца били подробно записани, анализирани и изследвани. Предлагани били теория след теория, които били оборвани и превръщани в нещо друго. Дяволски трудна работа е било.

Теремон кимна замислено и протегна чашата си за още алкохол. Шийрин неохотно позволи на няколко рубинени капки да напуснат бутилката.

– Преди двайсет години – продължи той, след като наква си и собственото си гърло – бе доказано окончателно, че Законът за Универсалната Гравитация точно отговаря на орбиталното движение на шестте слънца. Това беше голям триумф.

Шийрин стана и отиде до прозореца, все още стиснал бутилката си.

– А сега стигаме до въпроса. През последното десетилетие бе изчислено движението на Лагаш около Алфа в зависимост от силите ѝ на привличане и то не отговаря на наблюдаваната орбита – дори като се включат всички влияния от останалите слънца. Или законът е невалиден, или влияе друг, все още непознат фактор.

Теремон се присъедини към Шийрин до прозореца и загледа навън, оттатък гористите склонове, към кърваво проблясващите на хоризонта

покриви на град Саро. Журналистът усети как чувството му на сигурност изтънява след хвърления бърз поглед към Бета. Застанала в зенита, тя червенееше сърдито, свита и зла.

– Давайте нататък, сър – тихо каза той.

Шийрин продължи.

– Астрономите се лутаха с години, всяка предложена теория беше по-незаштитима от предишната... докато Атон не го осени вдъхновение то да се обърне към Култа. Водачът на Култа, Сор 5, имаше достъп до някои данни, които значително опростяваха проблема. Атон тръгна по нов път. Ами ако има друго несветещо планетно тяло като Лагаш? Ако има, знаеш, че то би светило само с отразена светлина и ако е съставено от синкави скали, както по-голямата част от самата Лагаш, тогава в червенията на небето непрекъснатото сияние на слънцата би го направило невидимо – би го затъмнило напълно.

Теремон подсвирна.

– Каква абсурдна идея!

– Смяташ, че е абсурдна? Слушай: да предположим, че това тяло се върти около Лагаш на такова разстояние, с такава орбита и е с такава маса, че влиянието от неговото привличане точно да отговаря на отклонението на Лагаш от теоретично изчислената орбита... знаеш ли какво би станало?

Журналистът поклати глава.

– Е, понякога това тяло ще попада на пътя на някое слънце – Шийрин пресуши остатъка в бутилката.

– Това се случва, предполагам – решително се изказа Теремон.

– Да! Но орбитата на едно-единствено слънце попада в неговата равнина на въртене – той махна с ръка към свилото се горе слънце – Бета! И се оказва, че затъмнение има само тогава, когато подреждането на слънцата е такова, че Бета е сама в своето полукълбо и на максимално разстояние, а в същото време луната се намира на минимално разстояние от Лагаш. Затъмнението, което ще предизвика една луна, седем пъти по-голяма от Бета, ще засегне целия Лагаш и ще трае повече от половин ден, така че нито едно късче от планетата няма да избегне последствията. Това затъмнение се случва веднъж на всеки две хиляди и четиридесет и девет години.

Лицето на Теремон се бе издължило в безизразна маска.

– И това е моята история?

Психологът кимна.

– Да, цялата. Първо затъмнението, което ще започне след три

четвърти час, после пълният Мрак и може би тези мистериозни Звезди, после лудост и край на цикъла.

Той се замисли.

– Ние в обсерваторията имахме само два месеца – не ни стигна времето, за да убедим Лагаш в опасността. Два века нямаше да ни стигнат. Но архивът ни е в Скривалището, а днес ще заснемем и затъмнението. Следващият цикъл ще започне с истината и когато дойде следващото затъмнение, човечеството най-после ще бъде готово за него. Помисли и върху това, и то е част от твоята история.

Лек ветрец надипли завесите на прозореца, когато Теремон го отвори и се наведе навън. В косата му полъхна студ, докато наблюдаваше тъмночервената слънчева светлина по ръката си. После се обърна, внезапно разбунтуван.

– Какво толкова има в Мрака, та да подлуди мен?

Шийрин вътрешно се усмихна, докато въртеше с безцелни движения празната бутилка в ръка.

– Сблъсквал ли си се някога с Мрака, млади човече?

Журналистът се облегна на стената и се замисли.

– Не. Не бих казал. Но зная какво е. Просто... тъ... – Той направи неопределено движение с ръка, след това се оживи. – Просто няма светлина. Като в пещера.

– Бил ли си някога в пещера?

– В пещера? Разбира се, че не.

– Така си и мислех. Аз опитах миналата седмица – само да видя как е, – но набързо излязох. Влязах навътре, докато отворът на пещерата все още се виждаше като светло петно, заобиколено отвсякъде с черно. Никога не съм предполагал, че човек с моето тегло може да бяга толкова бързо.

Теремон присви устни.

– Е, колкото до това, смятам, че аз не бих бягал, ако бях там.

Психологът изучаваше младия мъж намръщено и с досада.

– Ей, не казвай голяма дума. Смейш ли да дръпнеш завесата?

Теремон го погледна учудено и каза:

– Защо? Ако грееха четири или пет слънца, може би щяхме да искаме да намалим малко осветлението за удобство, но сега светлината дори не е достатъчна.

– Там е въпросът. Просто дръпни завесата, после ела тук и седни.

– Добре.

Теремон се пресегна към шнура с пискюл и го дръпна. Червената

завеса се плъзна пред широкия прозорец, месинговите халки изсъскаха по релсата и над стаята легна здрачно-червен полумрак.

Стъпките му звучаха глухо в тишината, докато Теремон си пропращаше път към масата, а после спряха по средата.

– Не мога да ви видя, сър – прошепна той.

– Намери пътя пипнешком – нареди Шийрин с напрегнат глас.

– Но аз не мога да ви видя, сър. – Журналистът дишаше тежко. – Не мога да видя нищо.

– А ти какво очакваше? – дойде мрачният отговор. – Ела тук и седни!

Стъпките отново запъплиха, колебливи, приближаващи бавно. До чу се шум от опипване на стол. Гласът на Теремон прозвуча изтънял:

– Ето ме. Чувствам се... мм... добре.

– Харесва ти, нали?

– Нне. Доста е кошмарно. Стените като че ли... – Той замълча за момент. – Като че ли се приближават към мен. Изпитвам желание да ги отблъсна. Но не полудявам. Всъщност усещането вече не е толкова лошо, колкото беше в началото.

– Добре. Дръпни пак пердето.

В тъмнината прозвучаха внимателни стъпки, изшумоляването на плата при допира му с тялото на опипващия за пискуля Теремон и победоносното ррр на плъзгащата се обратно завеса. Червена светлина заля стаята и Теремон погледна към слънцето с радостен вик.

Шийрин избърса чело с opakото на ръката си и потресено възкликна:

– А това беше само една тъмна стая!

– Може да се издържи – облекчено заяви Теремон.

– Да. Една тъмна стая може. Но ти ходи ли по миналото лято на изложбата в Джонгълър, която се прави веднъж на сто години?

– Не. Така се получи, че не успях да отида. Десет хиляди километра са твърде много път, дори за тази изложба.

– Аз пък бях там. Помниш ли да си чувал нещо за „Тунела на тайнствеността“, който счупи всички рекорди за развлекателност – само първия месец обаче?

– Да. Не се ли вдигна някаква врява по този повод?

– Съвсем малко. Потулиха работата. Знаеш ли, този „Тунел на тайнствеността“ представляваше просто дълъг километър и половина тунел... без никакво осветление. Качваш се на малка отворена кола и петнайсет минути се друсаш през Мрака. Беше много популярен...

докато работеше.

– Популярен ли?

– Безспорно. Възбуждащо е да те плашат, когато това е част от играта. Всяко бебе се ражда с три инстинктивни страха: от силен шум, от падане и от липса на светлина. Затова се смята за толкова забавно да изскочиш срещу някого и да му изкрещиш „Бау!“. Затова е такава удоволствие да караш скейтборд. Затова и този „Тунел на тайнствеността“ беше толкова печеливш. Хората излизаха от Мрака треперещи, без дъх, полумъртви от страх, но продължаваха да плашат, за да влязат.

– Чакай малко, сега си спомням. Няколко души умряха вътре, нали? Носеха се слухове за това, след като го затвориха.

Психологът изсумтя.

– Да! Двама или трима мъже мъртви! Това беше нищо! Платиха на семействата им и убедиха Джонгълърския градски съвет да си затвори очите. В края на краищата, казаха те, ако хора със слаби сърца са искали да минат през тунела, то те сами са си поели риска – още повече че това няма да се повтори. И така, назначиха лекар и всеки клиент минаваше на преглед, преди да се качи в колата. Всъщност продажбата на билети се увеличи.

– Е, тогава?

– Но, виждаш ли, имаше и нещо друго. Хората понякога излизаха с отличен външен вид, само дето отказваха да влизат в сгради – всякакви сгради, включително дворци, резиденции, апартаменти, жилищни домове, вили, бараки, колиби, навеси и палатки.

Теремон изглеждаше смаян:

– Искаш да кажеш, че отказваха отвън да влизат вътре? Къде спяха?

– Навън.

– Трябвало е да ги принудят да влязат.

– О, правеха го, правеха го. При което тези хора изпадаха в опасна истерия и по всякакъв начин се опитваха да си разбият главите в най-близката стена. Вкараш ли ги веднъж вътре, не би могъл да ги задържиш там без усмирителна риза или голяма доза успокоително.

– Трябва да са били луди.

– Точно такива бяха. Един човек на всеки десет, които влизаха в тунела, излизаше в това състояние. Повикаха психолозите и ние направихме единственото възможно нещо. Затворихме атракцията. – Той разпери ръце.

– Какво им беше на тези хора? – попита накрая Теремон.

– По принцип същото, каквото и на теб, когато си мислеше, че

стените на стаята се опитват да те смажат в тъмнината. Има термин в психологията за инстинктивния човешки страх от липса на светлина. Ние го наричаме „клаустрофобия“, защото липсата на светлина винаги е свързана със затворени пространства, така че страхът от едното е страх от другото. Разбираш ли?

– А тези хора от тунела?

– Тези хора от тунела бяха нещастниците, чиято психика не е притежавала достатъчна гъвкавост, за да преодолее клаустрофобията, която ги е завладяла в Мрака. Петнайсет минути без светлина са дълго време; ти поседя само две или три минути и вярвам, че беше доста разстроен. Хората от тунела получиха така наречената „клаустрофобна фиксация“. Подсъзнателният им страх от мрак и затворени пространства бе кристализирал и станал активен. И доколкото ние можем да кажем, постоянен. Ето какво могат да направят петнайсет минути мрак.

Настъпи дълго мълчание и лицето на Теремон бавно се намръщи.

– Не вярвам да е толкова страшно.

– Искаш да кажеш, че не искаш да повярваш – солна се Шийрин. – Страх те е да повярваш. Погледни през прозореца!

Теремон го направи и психологът продължи, без да спира:

– Представи си Мрак – никъде никаква светлина, докдето ти стига погледът. Къщите, дърветата, полята, земята, небето – черно! И като добавка – Звездите – каквото и да са те. Можеш ли да си представиш това?

– Да, мога – обяви агресивно Теремон.

Шийрин удари с юмрук по масата с внезапна страст.

– Лъжеш! Не можеш да си го представиш. Разумът ти не е способен да си го представи, както не е способен да си представи безкрая или вечността. Ти можеш само да говориш за тези неща. Една малка част от действителността те разстройва, а когато всичко стане наистина, мозъкът ти ще се сблъска с феномен извън границите му на разбиране. Ще полудееш напълно и неизменно! Няма съмнение в това!

После тъжно добави:

– И още няколко хилядолетия болезнена борба отиват напразно. Утре няма да има град, останал незасегнат, на цялата Лагаш.

Теремон възстанови част от душевното си равновесие.

– Това отникъде не следва. Аз все още не вярвам, че мога да полудея само защото няма слънце на небето... но дори да полудея, и всички останали също, как това ще навреди на градовете? Нима ние ще ги разрушим?

Но Шийрин също беше ядосан.

– Ако се намираше в Мрак, какво би искал повече от всичко друго? За какво би крещял всеки инстинкт в теб? Светлина, по дяволите, светлина!

– Е, и?

– А как ще получиш светлина?

– Не знам – безизразно каза Теремон.

– Какъв е единственият начин да получиш светлина при липса на слънце?

– Откъде бих могъл да знам?

Те стояха лице срещу лице, очи в очи. Шийрин рече:

– Запалваш нещо, мистър. Виждал ли си някога горски пожар? Лагерувал ли си някога на открито и готвил ли си си яхния на огън с дърва? Знаеш, че топлината не е единственото нещо, което дават горящите дърва. Те дават и светлина, а хората знаят това. И когато е тъмно, те ще я искат и ще си я набавят.

– Значи ще палят дърва?

– Ще палят каквото им попадне. Ще трябва да имат светлина. Ще трябва да запалят нещо, а дървата не се намират под път и над път... затова ще запалят каквото им е подръка. Ще имат своята светлина... и всяко обитаемо място на планетата ще бъде обхванато от пламъци!

Бяха впили погледи един в друг, сякаш всичко бе въпрос на по-силна воля и накрая Теремон безмълвно се извърна. Дишането му бе дрезгаво и неравномерно и той едва забеляза внезапната врява, която долетя от съседната стая, иззад затворената врата.

Шийрин заговори, като полагаше усилия да звучи делово:

– Струва ми се, че чух гласа на Иймот. Вероятно той и Фаро са се върнали. Хайде да отидем и да разберем какво ги е задържало.

– Защо не! – промърмори Теремон. Той дълбоко си пое дъх и видимо се отпусна. Напрежението спадна.

В стаята се носеше врява, вдигана от членовете на колектива, които се бяха струпали около двама млади мъже, свалящи горните си дрехи, докато парираха засипващите ги различни въпроси.

Атон си проправи път през тълпата и застана ядосан пред новодошлите.

– Давате ли си сметка, че остава по-малко от половин час до крайния срок? Къде бяхте досега?

Фаро 24 седна и разтри ръце. Бузите му бяха червени от студа

навън.

– Иймот и аз току-що завършихме един наш самостоятелен, малко налудничав експеримент. Опитавме се да разберем дали бихме могли да създадем обстановка, с която да наподобим появяването на Мрака и Звездите, както и да получим предварителна представа как изглеждат.

Слушателите объркано замърмориха, а в очите на Атон се появи внезапен интерес.

– Не е ставало дума за това преди. Как започна тази работа?

– Ами – каза Фаро – идеята хрумна на мен и Иймот отдавна и я осъществявахме в свободното си време. Иймот знаеше една малка едноетажна къща, долу в града, с куполо-образен покрив – някога е била използвана за музей, мисля. Във всеки случай ние я купихме...

– Откъде взехте парите? – прекъсна го безапелационно Атон.

– От банковите ни сметки – изсумтя Иймот 70. – Струва две хиляди кредита. – После отбранително добави: – Е, и какво от това? Утре две хиляди кредита ще бъдат две хиляди парчета хартия. Това е всичко.

– Така е – съгласи се Фаро. – Купихме къщата и я облицовахме от горе до долу с черно кадифе, за да получим колкото е възможно по-съвършен Мрак. После пробихме малки дупчици в тавана и покрива и ги покрихме с мънички метални капачета, които можеха да се отместват едновременно при натискането на един електрически ключ. Разбира се, не свършихме всичко сами – наехме дърводелец, електротехник и някои други майстори, – парите нямаха значение. Въпросът бе да успеем да накараме светлината да влиза през тези дупчици на покрива, така че да получим звездоподобен ефект.

В паузата, която последва, не се чу нито звук. Атон намусено каза:

– Нямахте право да правите частни...

Фаро изглеждаше засрамен.

– Зная, сър... но, честно казано, Иймот и аз мислехме, че експериментът е малко опасен. Ако наистина имаше ефект, ние почти очаквахме да полудеем – от всичко, което ни е говорил Шийрин, смятахме, че е доста вероятно. Искахме да поемем риска върху себе си. Разбира се, ако откриехме, че можем да останем разумни, мислехме, че е възможно да получим имунитет за истинските събития и тогава да ви подготвим и вас, останалите, по този начин. Но нищо не се получи...

– Защо? Какво стана?

Иймот беше този, който отговори:

– Затворихме се вътре и оставихме очите ни да се приспособят към тъмнината. Усещането е изключително кошмарно, защото пълният

Мрак те кара да се чувстваш, сякаш стените те смазват. Но ние преодоляхме това и натиснахме ключа. Капачетата се отстраниха и целият покрив се осея с малки петънца светлина...

– Е?

– Ами... нищо. Това бе най-големият удар. Нищо не се случи. Беше просто покрив с дупчици по него и точно така си изглеждаше. Опитвахме отново и отново – това и ни задържа толкова до късно, – но просто нямаше никакъв ефект.

Последва смаяна тишина и всички погледи се обърнаха към Шийрин, който седеше неподвижно, с отворена уста.

Теремон заговори пръв:

– Знаеш какво означава това за цялата теория, която си изградил, Шийрин, нали? – Той се хилеше с облекчение.

Но Шийрин вдигна ръка.

– Чакайте малко. Просто ме оставете да го осмисля... – А после щракна с пръсти и когато вдигна глава, нямаше нито учудване, нито несигурност в очите му. – Разбира се...

Не успя да довърши. Някъде над тях се чу силно издрънчаване, Бийни скочи на крака и се втурна по стълбата с вик:

– Какво става, по дяволите?

Останалите го последваха.

Всичко стана много бързо. Веднъж достигнал купола, Бийни хвърли ужасен поглед към разбитите фотографски плаки и към мъжа, надвесен над тях; а после се хвърли свирепо върху натрапника и се вкопчи с мъртва хватка в гърлото му. Последва диво боричкане, а като се присъединиха и останалите служители, непознатият бе задушен и затрупан под тежестта на шестима ядосани мъже.

Атон пристигна последен, като дишаше тежко.

– Изправете го!

Последва неохотно разпъзвяване и непознатият, задъхан, с разкъсани дрехи и насинено чело, бе вдигнат на крака. Той имаше къса жълта брада, сложно накъдрена в претенциозния стил на култистите.

Бийни премести ръцете си на яката му и свирепо го разтърси.

– Добре, плъх, казвай какво търсиш тука? Тези плаки...

– Не търсех тях – студено възрази култистът. – Това беше случайност.

Бийни проследи фанатичния му поглед и изръмжа.

– Аха. Търсел си самите камери. Плаките са били щастлива случайност за тебе тогава. Ако беше докоснал Щракащата Берта или някоя от

другите, щеше да умреш в бавни мъки. Но сега... – Той замахна с юмрук.

Атон сграбчи ръкава му.

– Стига! Пусни го!

Младият техник се поколеба и неохотно отпусна ръка. Атон го избута настрана и се изправи срещу култиста.

– Ти си Латимър, нали?

Култистът се поклони надменно и показва символа върху бедрото си.

– Аз съм Латимър 25, адютант трети клас на негова ведрост Сор 5.

Белите вежди на Атон се повдигнаха.

– И ти беше с негова ведрост, когато ме посети миналата седмица, нали?

Латимър се поклони за втори път.

– Е, тогава какво искаш?

– Нищо, което бихте ми дали по собствено желание.

– Сор 5 те е изпратил, предполагам... или идеята е лично твоя?

– Няма да отговоря на този въпрос.

– Ще има ли и други посетители?

– И на този въпрос няма да отговоря.

Атон погледна часовника си и се намръщи.

– Е, човече, какво е това, което твоят господар иска от мен? Аз изпълних моята част от сделката.

Латимър леко се усмихна, но нищо не каза.

– Аз му поисках данни – продължи ядосано Атон, – с които само Култа можеше да ме снабди, и те ми бяха дадени. За това – благодаря. В замяна обещах да докажа истинността на вярата на Култа.

– Тя няма никаква нужда от доказване – дойде гордият отговор. – Доказана е отдавна в „Книга на разкритията“.

– За шепата, които съставляват Култа – да. Не се прави, че не разбираш какво искам да кажа. Аз предложих да представя научно потвърждение на вашите вярвания. И го направих!

Очите на култиста ожесточено се присвиха.

– Да, направи го с лисича хитрост, така че претендиращото ти да бъде обяснение подкрепи вярванията ни и в същото време отхвърли всякаква необходимост от тях. Ти направи от Мрака и Звездите природен феномен и премахна цялата им действителна значимост. Това е богохулство!

– Ако е така, грешката не е моя. Фактите си съществуват. Какво

можех да направя, освен да ги изложа?

– Твоите „факти“ са измама и заблуда.

Атон ядосано тропна с крак.

– Как би могъл да знаеш това?

А отговорът дойде със сигурността на абсолютната вяра.

– Зная!

Директорът почервения и Бийни настойчиво му зашепна нещо. Атон му махна да замълчи.

– И какво иска Сор 5 от нас? Той все още мисли, предполагам, че като се опитваме да убедим света да вземе мерки срещу заплашващата го лудост, поставяме неизброимо количество души в опасност. Ние нямаме успех, ако това има значение за него.

– Самият опит причини достатъчно вреда и вашите грешни усилия да се доберете до информация посредством дяволските си инструменти трябва да бъдат спрени. Ние се покоряваме на волята на Звездите и аз съжалявам единствено, че моята несръчност ми попречи да строша адските си изобретения.

– Това нямаше да ти бъде от кой знае каква полза – обърна се Атон. – Всичките ни данни освен преките наблюдения, които смятаме да извършим сега, са вече на сигурно място, далеч от възможността да им се навреди. – Той мрачно се усмихна. – Но това не променя настоящото ти положение на неуспял крадец и престъпник.

Той се обърна към мъжете зад себе си:

– Някой да се обади на полицията в Саро Сити.

Шийрнн извика възмутено:

– По дяволите, Атон, какво ти става? Няма време за това. – Той си проправи път сред тълпата. – Я ме остави аз да се оправя с тази работа.

Атон изгледа отвисоко психолога.

– Не е време за твоите маймунджилъци, Шийрин. Ще бъдеш ли така добър да ме оставиш да се оправям, както аз намеря за добре? В момента ти си съвсем външен човек тук и не забравяй това.

Шийрин красноречиво присви устни.

– Но защо да ся създаваме излишни проблеми с викане на полицията, когато затъмнението на Бета е въпрос на минути, след като този млад човек тук има голямото желание да даде честната си дума, че ще остане, без да причинява каквито и да било неприятности.

Култистът отговори бързо:

– Нищо подобно няма да сторя. Свободни сте да правите каквото пожелаете, но би било честно да ви предупредя, че веднага щом имам

възможност, ще завърши това, за което съм дошъл. Ако разчитате на честната ми дума, по-добре извикайте полицията.

Шийрин се усмихна приятелски.

– Ти си решителен човек, а? Е, аз ще ти обясня нещо. Виждаш ли този млад мъж до прозореца? Той е силен, як момък, много сръчен в юмруците и освен това е външен човек. Започне ли веднъж затъмнението, няма да има друга работа, освен да те държи под око. Освен него тук ще бъда и аз – доста пълен за активен юмручен бой, но все още способен да помогна.

– Е, и какво от това? – запита ледено Латимър.

– Слушай и ще ти кажа – беше отговорът. – Веднага щом започне затъмнението, Теремон и аз ще те хванем и ще те поставим в малък килер с една врата, на която е прикрепен огромен катинар и няма прозорец. Ти ще останеш там по време на цялото затъмнение.

– А след това – свирепо изсъска Латимър – няма да има кой да ме пусне навън. Знам не по-зле от теб какво означава идването на Звездите – знам го далеч по-добре. Като обезумеете всички, няма вероятност да ме освободите. Задушаване или бавна гладна смърт, нали? Точно това бих могъл да очаквам от група учени. Но не ви давам думата си. Въпрос на принцип и няма да го дискутирам повече.

Атон изглеждаше обезпокоен. Обезцветените му очи бяха разтревожени.

– Наистина, Шийрин, ако го затворим...

– Моля! – Шийрин нетърпеливо му махна да замълчи. – Нито за момент не съм си помислил, че нещата ще стигнат толкова далеч. Латимър просто опита един хитроумен малък блъф, но аз не съм психолог само защото харесвам звученето на тази дума. – Той се усмихна на култиста. – Хайде сега, ти не мислиш наистина, че предлагам нещо толкова жестоко, като бавната гладна смърт. Драги мой Латимър, ако те заключа в килера, ти няма да видиш Мрака и няма да видиш Звездите. Не се иска особено добро познаване на основното верую на Култа, за да се разбере, че за теб да бъдеш скрит от Звездите, когато те се появят, означава загуба на безсмъртната ти душа. Е, вярвам, че си честен човек – ще приема честната ти дума да не правиш по-нататъшни опити да попречиш на начинанието ни, ако я предложиш.

Една вена пулсираше на слепоочието на Латимър и той изглеждаше вгълбен в себе си, когато хрипливо изрече:

– Имаш я! – а после добави с внезапен гняв: – Но утехата ми е, че вие всички ще бъдете проклетни за днешното си деяние.

Той се завъртя на токове и гордо се запъти към високия трикрак стол до вратата.

Шийрин кимна на журналиста:

– Седни до него, Теремон – просто като формалност. Хей, Теремон! Журналистът не помръдна. Той беше силно побледнял.

– Гледайте! – пръстът, с който сочеше към небето, трепереше, а гласът му бе сух и дрезгав.

Прозвуча спонтанно ахване, когато всички проследиха сочещия пръст и един безмълвен миг гледаха вкаменени.

Бета беше нащърбена от едната страна!

Незначителното късче нахлуваща тъмнина беше може би с големи-ната на нокът, но за зяпналите наблюдатели то прерасна в съдбоносна обреченост.

Погледаха малко, след това настъпи леко объркване, което продължи съвсем кратко и отстъпи място на дисциплинирани и бързи действия – всеки човек се зае с отредената му задача. В решителния момент нямаше време за емоции. Мъжете бяха само учени, които имат работа за вършене. Даже Атон се сля с тях.

Шийрин прозаично каза:

– Първият контакт трябва да е бил преди петнайсет минути. Малко рано, но почти навреме, като се има предвид неточността на изходните данни.

Той се огледа, после пристъпи на пръсти до Теремон, който продължаваше да гледа през прозореца, и внимателно го дръпна настрани.

– Атон е бесен – прошепна Шийрин, – така че стой настрани. Той изпусна първия контакт заради тази разправия с Латимър и ако му се изпречиш на пътя, ще нареди да те изхвърлят през прозореца.

Теремон кимна кратко и седна. Шийрин го зяпна изненадано.

– По дяволите, човече! – възкликна той. – Ти трепериш.

– Ъ? – Теремон облиза сухите си устни и се опита да се усмихне. – Не се чувствам много добре, факт.

Погледът на психолога стана суров.

– Владееш се, нали?

– Да! – извика Теремон в изблик на негодувание. – Но ми дай възможност. Не вярвах наистина в тези безсмислици – в подсъзнанието си – до този момент. Дай ми възможност да възприема идеята. Вие сте се подготвяли два месеца или повече.

– Тук си прав – отговори замислено Шийрин. – Слушай! Имаш ли семейство – родители, жена, деца?

Теремон поклати глава.

– Имаш предвид Скривалището, предполагам. Не, не е необходимо да се безпокоиш за това. Имам сестра, но тя е на три хиляди километра отгук. Дори не знам точния ѝ адрес.

– Добре, тогава какво ще кажеш за себе си? Имаш време да се добереш до там, а те са с един по-малко, откакто ги напуснах. В края на краищата не си необходим тук и би бил чудесно допълнение.

Теремон го изгледа с досада.

– Смяташ, че съм се вцепенил от страх, нали? Но разбери, мистър, че аз съм журналист и съм изпратен да направя репортаж. И възнамерявам да го направя.

На лицето на психолога се появи слаба усмивка.

– Разбирам. Професионална чест, така ли?

– Можеш и така да го наречеш. Но, човече, бих дал дясната си ръка за още една бутилка от онзи дяволски нектар, дори наполовината на тази, която ти излочи. Ако някой някога е имал нужда от алкохол, то това съм аз.

Той млъкна. Шийрин го буташе настойчиво.

– Чуваш ли? Слушай!

Теремон проследи движението на брадичката му и загледа култиста, който, забравил всичко около себе си, с лице към прозореца и изражение на див екстаз, напевно си мърмореше.

– Какво приказва? – прошепна журналистът.

– Цитира „Книга на разкритията“, пета глава – отговори Шийрин. След това настоя: – Стой тихо и слушай, казвам ти!

Гласът на култиста се издигна във внезапно избликнал плам.

– „И стана тъй, че в онези дни слънцето, Бета, оставаше в самотно бдение на небето за все по-дълги периоди след всяко пълно завъртане, докато настъпи време, когато то по цял ден грееше само, свито и студено над Лагаш.

И хората се събираха по улиците и площадите да обсъждат и да се дивят на видяното, щото странна депресия ги бе завладяла. Умовете им бяха разтревожени и речта им объркана, щото душите на хората очакваха идването на Звездите.

И в града на Тригон, късно по пладне, дойде Вендрет 2 и каза на хората от Тригон: «О, грешници! Вие презряхте пътищата на праведността и идва часът на разплатата. И Пещерата вече се приближава, за да погълне Лагаш; да, и всичко, що е на нея!»

И докато той говореше, отвърстието на Пещерата от Мрак

прехвърли края на Бета, така щото за целия Лагаш тя беше скрита от погледа. И силни бяха воплите на хората, когато тя изчезна, и голям бе душевният им страх, що ги обзе.

И стана тъй, та Мракът на Пещерата падна върху Лагаш и нямаше никаква светлина по цялата повърхност на Лагаш. И хората бяха така ослепели, та човек не можеше да види съседа си, макар да чувстваше дъха му върху лицето си.

И в тази чернота се появиха Звездите, безбройни и с такава замайваща красота, та дори листата на дърветата извикаха от учудване.

И в този момент душите на хората се отделиха от тях и изоставените им тела станаха също като зверове; да, толкова груби и диви; така щото бродеха с диви викове по почернелите улици на градовете на Лагаш.

И тогава от Звездите се изля Небесният пламък и там, дето попаднеше, градовете на Лагаш пламваха в пълно унищожение, така щото от човека и от произведенията на човека не остана нищо.

И тогава...“

В тона на Латимър се появи внезапна промяна. Очите му не бяха помръднали, но някак си бе усетил съсредоточеното внимание на другите двама. Спокойно, без да спира да поеме дъх, той промени тембъра на гласа си и заговори по-плавно.

Теремон зяпна изненадан. Думите звучаха на ръба на познатото. Имаше неуловима промяна в акцента, незначителна промяна в подчертаването на гласните – нищо повече, но Латимър бе станал напълно неразбираем.

Шийрин се усмихна лукаво.

– Прехвърли се на някой древноциклов език, вероятно от традиционния им втори цикъл. Това е езикът, на който е била написана „Книга на разкритията“ в оригинал, както знаещ.

– Няма значение; чух достатъчно. – Теремон отдръпна стола си и прокара през косата си ръце, които вече не трепереха. – Чувствам се много по-добре сега.

– Наистина ли? – Шийрин бе леко изненадан.

– Мога да кажа, че да. Преживях много силна уплаха преди съвсем малко. След като те слушах с твоята гравитация, гледката на започващото затъмнение почти ме довърши. Но това – той махна презрително към жълтобрадия култист, – това е от рода на неща, които някога ми разправяше моята бавачка. Надсмивал съм се над този род небивалици през целия си живот. Нямам намерение да им позволя да ме уплашат сега.

Той дълбоко си пое дъх и с трескаво оживление добави:

– Но, ако очаквам от себе си да се задържа в добро състояние, ще трябва да извърна стола си от прозореца.

Шийрин се съгласи:

– Така е, но не е зле да говориш по-тихо. Атон току-що измъкна глава от онази кутия, в която я е заврял, и ти хвърли поглед, който би могъл да те убие.

Теремон направи гримаса.

– Забравих за стареца. – Той съсредоточено и внимателно извърна стола си от прозореца, хвърли един неприязнен поглед през рамо и каза:

– Дойде ми наум, че би трябвало да има някакъв имунитет срещу тази звездна лудост.

Психологът не отговори веднага. Бета вече беше преминала зенита и квадратът кървава слънчева светлина, който прозорецът очертаваше върху пода, се бе издигнал в скута на Шийрин. Той загледа замислено мътния му цвят, после се реши и погледна косо към самото слънце.

Нащърбилата ръба му чернота се бе увеличила и покриваше една трета от Бета. Шийрин потръпна и когато се изправи отново, румените му бузи бяха загубили част от цвета си.

С почти извинителна усмивка той също обърна стола си:

– Вероятно има два милиона души в Саро Сити, които в този момент се опитват да се присъединят към Култа в едно гигантско пробуждане... – После иронично добави: – Култът ще се намира за един час в невиждан подем. Вярвам, че ще се възползват максимално от него. Та за какво говореше ти?

– Чудех се как култистите успяват да запазят „Книга на разкритията“ от цикъл в цикъл и как всъщност е била написана за първи път? Трябва да има някакъв вид имунитет, защото ако всички полудяват, кой би останал, за да напише книгата?

Шийрин печално погледна към питашия.

– Е, добре, млади човече, няма някакъв очевиден отговор, но имаме някои доста добри идеи за това, какво се е случило. Виждаш ли, има три вида хора, които могат да останат относително незасегнати. Първо, малцината, които не са видели Звездите въобще: сериозно възпрепятстваните или тези, които се напиват до забрава в началото на затъмнението и остават така до края. Тях ги изключваме – защото те не са истински очевидци.

После, има деца под шест години, за които светът като цяло е прекалено нов и непознат, за да бъдат чак толкова уплашени от Звезди и

Мрак. Те биха били просто нещо ново в един вече изненадващ свят. Така е, нали?

Другият кимна със съмнение.

– Предполагам, че е така.

– Накрая, остават тези, чието съзнание е прекалено грубо устроено, за да бъдат изцяло извадени от равновесие. Съвсем безчувствените трудно могат да бъдат впечатлени – такива хора като някои от нашите по-стари, похабени от работа селяни. Е, децата биха имали бегли спомени и те, съчетани с обърканото, несвързано бръщолевене на полунормалните слабоумници, оформят основата на „Книга на разкритията“. Естествено, книгата се е базирала първоначално на разказите на тези, които са били най-слабо квалифицирани да бъдат историци – децата и слабоумните, – и вероятно е била редактирана и прередактирана през циклите.

– Предполагаш – прекъсна го Теремон, – че са я пренасяли през циклите по начина, по който ние смятаме да съхраним тайната на гравитацията?

Шийрин повдигна рамене.

– Може би, но точният им метод не е важен. Правят го по някакъв начин. Това, което исках да кажа, е, че книгата не би могла да бъде друго освен куп изопачавания, дори и да се основава на факти. Например опомняш ли си експеримента с дупките на покрива, който Фаро и Иймот проведеха – този, който не успя?

– Да.

– Знаеш ли защо не... – той спря и се надигна тревожно, защото Атон се приближаваше с вцепенено от ужас лице. – Какво се е случило?

Атон го дръпна настрана и Шийрин усети конвулсивното потръпване на пръстите му върху лакътя си.

– Не толкова високо! – гласът на Атон бе тих и измъчен. – Току-що говорих със Сквивалището по частната линия.

Шийрин го прекъсна развълнувано:

– Да не са в беда?

– Не те – Атон изразително подчерта местоимението. – Те са се запечатали преди малко и възнамеряват да останат погребани до друг ден. Осигурени са. Но градът, Шийрин... там е кланица. Нямах представа... – беше му трудно да говори.

– И? – нетърпеливо щракна с пръсти Шийрин. – Какво от това? Ще става все по-зле. Защо трепериш? – После попита подозрително: – Как се чувстваш?

Очите на Атон гневно блеснаха при това подмятане, а после отново помътняха от вълнение.

– Ти не разбираш. Култистите действат. Вдигат хората да шурмуват Обсерваторията, като им обещават мигновено опрощаване на греховете, като им обещават спасение, като им обещават всичко! Какво ще правим, Шийрин?

Главата на Шийрин клюмна и той загледа дълго и разсеяно върховете на обувките си. Потупа брадичка с кокалчетата на пръстите си, после вдигна поглед и решително каза:

– Да правим? Какво има да се прави? Съвсем нищо. Знаят ли хората за това?

– Не, разбира се, че не!

– Добре! Не им казвай. Колко остава до пълното затъмнение?

– По-малко от час.

– Не ни остава нищо друго, освен да рискуваме. Ще отнеме доста време да се организира една наистина голяма тълпа и още повече време ще отнеме, за да се доведе дотук. Ние сме на цели осем километра от града...

Той погледна през прозореца към хълмовете, където парчетата обработваема земя отстъпваха място на групите бели къщи от предградията; а още по-нататък самата столица бе едно неясно очертание на хоризонта... мъгла в намаляващото сияние на Бета.

Шийрин повтори, без да се обръща:

– Това ще отнеме време. Продължавайте да работите и се молете затъмнението да дойде първо.

Бета беше срязана наполовина и линията на делението очертаваше слаба вдлъбнатина във все още ярката част на слънцето. Бе като гигантски клепач, който се спуска над светлината на един свят.

Слабите шумове от стаята, в която стоеше, заглъхнаха и в унеса си Шийрин чувстваше само плътната тишина на полята отвън. Дори насекомите, изглежда, бяха онемели от страх. И всичко потъваше в здрач.

Той подскочи от гласа до ухото си. Теремон питаше:

– Нещо не е както трябва ли?

– А? Ъъ... не. Върни се на стола си. Пречим.

Те бързо се върнаха в ъгъла си, но психологът за известно време остана мълчалив. Той вдигна пръст и разхлаби яката си. Раздвижи гръб напред-назад, но не усети облекчение. Внезапно вдигна поглед.

– Имаш ли някакви затруднения с дишането?

Журналистът отвори широко очи и видиша дълбоко два-три пъти.

– Не. Защо?

– Гледах твърде дълго през прозореца, предполагам. Здрачаването ми въздейства. Затрудненото дишане е един от първите симптоми на пристъп от клаустрофобия.

Теремон отново си пое дълбоко въздух.

– Е, мен не ме е хванала още. Я виж, ето още един от хората ти.

Бийни беше изпречил едрата си фигура между светлината и двойката в ъгъла и Шийрин го изглежда тревожно.

– Здравей, Бийни.

Астрономът прехвърли теглото си на другия крак и стеснително се усмихна.

– Нали нямате нищо против, ако седна за малко и взема участие в разговора? Камерите ми са заредени и нямам какво да правя до пълното затъмнение.

Той замълча и изглежда култиста, който преди петнайсет минути бе извадил малка, подвързана с кожа, книжка от ръкава си и оттогава съсредоточено се ровеше в нея.

– Този плъх не ви причинява неприятности, нали?

Шийрин поклати глава. Раменете му бяха изпънати назад и цялото му внимание беше погълнато от усилията му да диша равномерно. Той попита:

– Имаш ли някакви затруднения с дишането, Бийни?

Бийни на свой ред вдиша.

– Не ми изглежда задушно.

– Пристъп на клаустрофобия – обясни извинително Шийрин.

– Ох! При мен е по-различно. Имам чувството, че губя зрението си. Нещата изглеждат замъглени и... е, нищо не е ясно. А е и студено.

– О, студено е, да. Това не е илюзия. – Теремон направи гримаса. – Пръстите на краката ми се чувстват, сякаш съм ги прекарал през цялата страна в хладилна кола.

– Това, от което имаме нужда – намеси се Шийрин, – е да ангажираме вниманието си със странични неща. Преди малко ти разказвах, Теремон, защо експериментът на Фаро с дупките на покрива не доведе до нищо.

– Тъкмо беше започнал – отговори Теремон. Той прегърна коляно с две ръце и подпря брадичката си на него.

– Е, както бях започнал да казвам, тях ги е подвело буквалното възприемане на „Книга на разкритията“. Вероятно няма никакъв смисъл да се създава физически модел на Звездите. Възможно е, разбирате ли, при

наличието на пълен Мрак съзнанието ни да смята за абсолютно необходимо да създаде светлина. Може би Звездите са всъщност само тази илюзия за светлина.

– С други думи – намеси се Теремон, – искаш да кажеш, че Звездите са резултат от лудостта, а не една от причините? Тогава за какво са необходими снимките на Бийни?

– Да докажат, че това е илюзия може би; или да докажат обратното... Знам ли? Тогава отново...

Бийни беше придърпал стола си по-наблизо и на лицето му се бе изписал внезапен ентузиазъм.

– Ей, радвам се, че двамата засегнахте този въпрос. – Очите му се присвиха и той вдигна пръст. – Мислил съм за тези Звезди и имам една действително хубава идея. Разбира се, тя е само въздушен замък и не се опитвам да я предложа сериозно, но мисля, че е интересна. Искате ли да я чуете?

Той изглеждаше малко нерешителен, но Шийрин се облегна назад и го окуражи:

– Давай! Слушаме те.

– Е, тогава да допуснем, че има и други слънца във Вселената. – Бийни срамежливо спря за миг. – Искам да кажа, слънца, които са толкова далече, че са много неясни, за да се видят. Звучи, като че ли съм чел някоя от онези фантастични измислици, предполагам.

– Не е задължително. Все пак тази възможност не се ли изключва от факта, че според закона за гравитацията те щяха да са открити посредством силите им на привличане?

– Ако се намират достатъчно далече – не. – Бийни уточни: – Но действително далече – на четири светлинни години например или дори повече. Тогава никога нямаше да можем да открием отклоненията, защото щяха да са твърде малки. Да си представим, че има много слънца толкова надалече – десет или, да речем, двайсет.

Теремон мелодично подсвирна.

– Чудесна идея за една хубава статия в неделното приложение. Двайсет слънца в една Вселена с диаметър осем светлинни години. Еха! Нашият свят би изглеждал незначителен. Читателите ще го изгълтат като топъл хляб.

– Само една идея – усмихна се Бийни, – но ви е ясно какво имам предвид. По време на затъмнение тези двайсет слънца щяха да стават видими, защото нямаше да я има истинската слънчева светлина да ги затъмнява. Тъй като са толкова далече, те ще изглеждат дребнички,

подобни на множество малки стъклени топчета. Култистите, разбира се, говорят за милиони Звезди, но това вероятно е преувеличение. Просто във Вселената няма толкова място, че да се съберат милиони слънца... освен ако не се допират едно до друго.

Шийрин го бе слушал с постепенно нарастващ интерес.

– Ти си напипал нещо, Бийни. И точно това щеше да се случи – преувеличение. Нашият разум, както вероятно знаеш, не може да възприеме пряко никое число, по-голямо от пет – след пет съществува само понятието „много“. „Десет“ щеше да се превърне в „милион“ точно по този начин. Дяволски добра идея!

– А имам и още една хубава малка идея – реши се Бийни. – Замисляли ли сте се някога колко лесен проблем щеше да бъде гравитацията, ако разполагаме с достатъчно проста система? Да вземем Вселена, в която съществува планета само с едно слънце. Планетата ще описва съвършена елипса и точният характер на гравитационната сила ще бъде толкова очевиден, че ще може да се приеме за аксиома. Астрономите от такъв свят ще започнат с гравитацията, вероятно дори преди да са открили телескопа. Наблюденията с просто око ще са им достатъчни.

– Но ще бъде ли такава система динамично стабилна? – попита Шийрин със съмнение.

– Разбира се! Наричат този случай „Едно и едно“. Разработен е математически, но мен ме интересува философската страна.

– Приятно е да се мисли за това – съгласи се Шийрин. – Като за една хубава абстракция – нещо подобно на идеалния газ или абсолютната нула.

– Естествено – продължи Бийни, – ясно е, че на такава планета животът ще е невъзможен. Тя няма да получава достатъчно топлина и светлина, а ако се върти и около себе си, половината от всеки ден ще бъде в пълен мрак. Не можем да очакваме да се развие живот, който е основно зависим от светлината, при такива условия. От друга страна...

Столтът на Шийрин отлетя назад, когато той скочи на крака и грубо прекъсна разговора.

– Атон е извадил светлините.

Бийни каза:

– Хм. – Обърна се да погледне, а после се ухили до ушите с нескрито облекчение.

В ръцете на Атон имаше пет-шест дълги по двацет и дебели по три сантиметра пръчки. Той погледна над тях към насъбралите се членове на колектива.

– Връщайте се обратно към работа всички. Шийрин, ела тук и ми помогни!

Шийрин изтича към по-възрастния човек и една по една, в пълно мълчание, двамата нагласиха пръчките в импровизираните метални държачи, окачени по стените.

С вида на човек, който носи най-свещения предмет при религиозен обред, Шийрин драсна голяма неудобна клечка кибрит, превръщайки я в працияща светлина и я подаде на Атон, който поднесе пламъка към горния край на една от пръчките.

Той се поколеба малко, затрептя несигурно около върха, докато едно внезапно пукащо припламване освети с жълто изпъкналостите по набръчканото лице на Атон. Той отдръпна клечката и едно спонтанно „ура!“ разтърси прозорците.

Пръчката се увенча с петнайсетсантиметров потрепващ пламък! Методично бяха запалени останалите пръчки, докато шест независими пламъка осветиха в жълто задната част на стаята.

Светлината бе слаба, по-слаба дори от оскъдната слънчева светлина. Пламъците лудо се извиваха и даваха живот на пияни, люшкащи се сенки. Пръчките пушеха дяволски и миришеха ужасно на прегоряло. Но излъчваха жълта светлина!

Имаше нещо великолепно в жълтата светлина след четири часа с мрачната, мъглява Бета. Даже Латимър беше вдигнал очи от книжката си и гледаше учудено.

Шийрин топлеше ръцете си на най-близката факла, без да обръща внимание на саждите, които се стелеха върху тях във вид на фин сив прах, и си мърмореше въодушевено:

– Прекрасно! Прекрасно! Никога преди не съм си давал сметка какъв чудесен цвят е жълтото.

Теремон се отнесе подозрително към пръчките. Той сбърчи нос от гранясалата миризма и попита:

– Какви са тези неща?

– Дърво – каза кратко Шийрин.

– О, не, не са от дърво. Те не горят. Горната част е изгоряла, а пламъкът просто продължава да извира от нищото.

– Това им е най-хубавото. Те са едни наистина ефикасни изкуствено светещи механизми. Направихме неколкостотин, но повечето отидоха за Скривалището, разбира се. Виждаш ли – той се обърна и избърса почернелите си ръце в носната си кърпа, – взимаш пресована сърцевина от долнокачествена водна тръстика. Изсушаваш я добре и я напояваш с

животинска мазнина. След това я запалваш и мазнината малко по малко изгаря. Тези факли ще горят непрекъснато почти половин час. Гениално, нали? Беше разработено от един от младите учени в университета Саро.

След моментната сензация куполът бе притихнал. Латимър беше пренесъл стола си точно под една факла и продължаваше да чете, като движеше устни в монотонно рецитиране на призиви към Звездите. Бийни се бе върнал отново при своите камери, а Теремон използваше възможността да допълни бележките си за статията, която смяташе да напише за „Саро Сити Хроникъл“ на следващия ден – една процедура, която бе извършвал съвсем методично през последните два часа, съвсем добросъвестно и както се опасяваше, съвсем безсмислено.

Както показваше и насмешливият блясък в очите на Шийрин, внимателното взимане на бележки занимаваше съзнанието му с нещо друго, а не с факта, че небето постепенно се променяше в ужасно дълбоко пурпурночервено, сякаш бе едно гигантско прясно обелено цвекло.

Въздухът стана някак си по-плътен. Здрач като осезаемо същество изпълни стаята и танцуващите кръгове жълта светлина около факлите се очертаваха още по-ярко на фона на сгъстяващата се сивота отзад. Миришеше на пушек и се чуваха слаби припуквания от горящите факли; тихите стъпки на един от мъжете, обикалящ около масата, на която работеше, колебливо пристъпвайки на пръсти; случайната въздишка на някой, опитващ се да запази спокойствие в един свят, който отстъпваше в сянката.

Теремон беше този, който първи чу шума отвън. Смътно, неорганизирано впечатление за шум, което би останало незабелязано, ако не бе мъртвата тишина, която цареше в купола.

Журналистът се надигна и остави бележника си. Той затаи дъх и се заслуша; после с голямо нежелание се провря между солароскопа и една от камерите на Бийни и застана пред прозореца.

Тишината се раздра на късове от изплашения му вик.

– Шийрин!

Работата спря. Психологът за миг се озова до него. Атон се присъедини към тях. Дори Иймот 70, високо горе на малката си, наклонена назад седалка пред окуляра на гигантския солароскоп, спря и погледна надолу.

Навън Бета бе само една тлееща отломка, която хвърляше последен отчаян поглед към Лагаш. Източният хоризонт, по посока на града, беше изчезнал в мрака, а пътят от Саро към обсерваторията

представляваше убиточервена линия, поръбена от двете страни със залесени пространства, дърветата на които някак бяха загубили индивидуалност, слени в непрекъсната сенчеста маса.

Но това, което привличаше вниманието, беше самото шосе, защото по него се вълнуваше друга, и то безкрайно заплашителна, сенчеста маса.

Атон извика пресипнало:

– Лудите от града! Идват!

– Колко остава до пълното затъмнение? – попита Шийрин.

– Петнайсет минути, но... те ще бъдат тук след пет.

– Няма значение, нека хората продължават да работят. Ще ги задържим. Това място е построено като крепост. Атон, хвърляй по едно око на нашия млад култист, просто за сигурност. Теремон, ела с мен.

Шийрин излезе през вратата, а Теремон го последва по петите. Стълбите се спускаха под тях в тесни кръгообразни извивки около централния стълб и се губеха в усоен и пуст полумрак.

Първоначалният им устрем ги беше отнесъл петдесет стъпки надолу, така че мъждивото, трепкащо жълто от отворената врата на залата бе изчезнало и от двете им страни, отгоре и отдолу, ги притискаше една и съща здрачна сянка.

Шийрин спря и месестата му ръка се вкопчи в гърдите му. Очите му изпъкнаха и той изхриптя дрезгаво:

– Не мога... да дишам... Слез долу... сам. Затвори всички врати...

Теремон слезе няколко стъпала, после се обърна.

– Чакай! Можеш ли да издържиш още една минута?

Той самият се задъхваше. Въздухът влизаше и излизаше от дробовете му като много гъст сироп и в съзнанието му бавно се зараждаше истерична паника при мисълта да си пробива път сам през тайнствения Мрак.

Теремон в края на краищата се беше изплашил от тъмното!

– Стой тук – каза той. – Ще се върна след секунда.

Втурна се нагоре, като взимаше по две стъпала наведнъж, а сърцето му блъскаше в гърдите – вече не само от физическото усилие, – хвърли се в залата и грабна една факла от държача ѝ. Тя миришеше на развалено, а пушекът почти го ослепяваше, но той стискаше здраво тази факла, сякаш искаше да я целуне от радост, и пламъкът ѝ заструи назад, когато изфуча отново надолу по стълбите.

Шийрин отвори очи и изстена, щом Теремон се наведе над него. Той грубо го разтърси.

– Хайде, стегни се. Имаме светлина.

Теремон държеше факлата ниско над земята и като подпираше за лакътя залитания психолог, си проправяше път надолу, в средата на защитния кръг светлина.

Помещенията на приземния етаж бяха все още слабо осветени и Теремон почувствува, че ужасът му отслабва.

– Дръж – нареди той безцеремонно и подаде факлата на Шийрин. – Могат да се чуят отвън.

И ги чуха. Откъслечни, дрезгави, неразбираеми викове. Но Шийрин беше прав. обсерваторията беше построена като крепост. Издигната през последното столетие, когато неогавотианският стил в архитектурата беше в разцвета си, тя бе проектирана да бъде по-скоро стабилна и трайна, отколкото красива.

Прозорците бяха осигурени с дебели, трисантиметрови железни пръчки, проникнали дълбоко в бетоновите пояси. Стените бяха солидно иззидани, така че да не може да ги засегне земетресение, а входната врата беше от огромни дъбови талпи, подсилени с желязо. Теремон избута резетата и те се плъзнаха с глухо дрънчене.

В другия край на коридора Шийрин тихо проклинаше. Той посочи към ключалката на задната врата, станала безполезна след умишленото ѝ повреждане.

– Ето значи как е влязъл Латимър – каза той.

– Добре, не стой там – извика нетърпеливо Теремон. – Помогни ми да завлечем мебелите... И дръж тази факла по-далеч от очите ми. Пушкът ме убива.

Той затисна вратата с тежката маса, докато говореше, и за две минути беше издигната барикада, която компенсираше липсващите ѝ красота и симетрия с абсолютната непоклатимост на огромната ѝ маса.

Някъде отдалече, неясно, можеха да се чуят ударите на голи юмруци по вратата; а писъците и виковете отвън бяха някак полуреални.

Тълпата беше тръгнала от Саро Сити само с две неща наум: да постигне спасение от култистите, като разруши обсерваторията; и подлудяващ страх, който само дете не ги беше парализирал. Нямаха време да мислят за намиране на коли, оръжия или водач, или дори за организация. Тръгнаха към обсерваторията пеша и я нападناха с голи ръце.

И сега, когато бяха там, последният проблясък от Бета, последната рубиненочервена капка пламък, трептеше над едно човечество, на което му бе останал само пълн, всеобхватен страх!

Теремон изстена:

– Хайде да се връщаме в купола!

В купола само Иймот беше останал на мястото си при солароскопа. Останалите се бяха скупчили около камерите и Бийни напрегнато даваше наставления с дрезгав глас.

– Всички започват веднага. Щракам Бета точно преди пълното затъмнение и сменям плаката. После оставате по един на всяка камера. Всички знаете за... за времето на експозиция...

Чу се тихо мърморене в знак на съгласие. Бийни прокара ръка пред очите си.

– Горят ли още факлите? Няма значение, виждам ги! – той се облягаше тежко на гърба на един стол. – И запомнете, не... не се мъчете да търсите хубави пози. Не губете време в опити да хванете д-две звезди едновременно в кадъра. Една е достатъчна. И... ако усетите, че ви хваща, махайте се от камерата!

На вратата Шийрин прошепна на Теремон:

– Заведи ме до Атон. Не го виждам.

Журналистът не отговори веднага. Смътните силуети на астрономите се полюляваха и замъгляваха, а факлите над главите им бяха станали само жълти петна.

– Тъмно е – изхленчи той.

Шийрин протегна ръка.

– Атон! – Той се препъна напред. – Атон!

Теремон пристъпи към него и хвана ръката му.

– Почакай, ще те заведе.

Успя някак да си проправи път през стаята. Затвори очи да не вижда Мрака и изолира съзнанието си от хаоса в него.

Никой не ги чу, нито им обърна внимание. Шийрин се препъна срещу стената.

– Атон!

Психологът усети докосването на треперещи ръце, после те се отдръпнаха и един тих глас каза:

– Ти ли си, Шийрин?

– Атон! – Той се стремеше да диша нормално. – Не се тревожи за тълпата. Сградата ще издържи.

Латимър, култистът, стана на крака, а лицето му се гърчеше от отчаяние. Беше дал дума и да я престъпи би означавало да постави душата си в смъртна опасност. Но все пак не бе дал тази дума свободно, а бе принуден. Звездите скоро щяха да дойдат! Той не можеше да стои настрана и да позволи... И все пак бе дал дума.

Лицето на Бийни беше слабо осветено в червено, докато гледаше нагоре към последния лъч на Бета и Латимър, като го видя така съсредоточен в камерата, взе решение. Ноктите се врязаха в дланите му от напрежение.

Той силно залитна, като тръгна да напада. Пред него нямаше нищо освен сенки, самият под под краката му бе загубил материалност. А после някой се хвърли отгоре му, вкопчи здраво пръсти в гърлото му и той падна.

Латимър сви коляно и го заби силно в своя нападател.

– Пусни ме да стана или ще те убия!

Теремон извика високо и просъска през замъгляващата съзнанието му болка.

– Ах ти, двулик плъх!

Журналистът сякаш възприемаше всичко едновременно. Чу Бийни да грачи: „Хванах го! По камерите, хора!“, а после го обзе странното чувство, че последната нишка слънчева светлина изтъня и се стопи.

Едновременно чу последното смаяно ахване на Бийни и странен вик откъм Шийрин, истерично кикотене, което премина в хриптене – и внезапна тишина, странна, мъртвешка тишина отвън.

И Латимър се беше отпуснал, разхлабвайки хватката си. Теремон се взря в очите на култиста, обърнати нагоре, и видя, че слабата светлина на факлите се отразява в пустотата им. Видя и мехура от пяна върху устните на Латимър и чу ниското животинско хленчене в гърлото му.

Бавно обземаан от зашеметяващ страх, той се надигна на лакът и обърна очи към съсиренокървавата чернота на прозореца.

Там грееха Звездите!

Не слабите земни три хиляди и шестстотин звезди, видими с просто око. Лагаш се намираше в центъра на гигантско струпване. Тридесет хиляди мощни слънца сияеха с разгърсващо душата великолепие, което всяваше повече страх и студ с ужасното си безразличие, отколкото острият вятър, който вилнееше над студения, страхотно оголен свят.

Теремон се олюля на краката си, дъхът заседна в свитото му гърло, всички мускули на тялото му се сгърчиха от вцепеняващ ужас и абсолютно нетърпим страх. Той полудяваше и го знаеше, а някъде дълбоко в него късче здрав разум пищеше, мъчеше се да се пребори с безнадеждния прилив на ужас. Беше страшно кошмарно да полудяваш и да знаеш, че полудяваш – да знаеш, че след една кратка минута ще бъдеш тук физически и все пак цялата ти реална същност ще бъде мъртва и удавена в черна лудост. Защото това беше мракът... Мракът, Студът и Съдбата.

Ярките стени на Вселената бяха разрушени и ужасните им черни отломъци падаха, за да го смажат, да го изстискат и да го заличат.

Той се блъсна в някой, който пълзеше на ръце и колене, но някак си го прескочи с препъване. Вкопчил ръце в измъченото си гърло, той закуца към пламъка на факлите, който изпълваше цялото му полудяло въображение.

– Светлина – изкрещя Теремон.

Атон плачеше отнякъде с ужасно хлипане, като страхотно изплашено дете.

– Звезди... всичките Звезди... ние изобщо не знаехме. Нищо не знаехме. Мислехме си, шест звезди в една Вселена е нещо, Звездите не ни забелязваха, Мрак е завинаги, завинаги, завинаги и стените нахлуват, а ние не знаехме, не можехме да знаем нищо...

Някой задраска с нокти към факлата и тя падна и изгасна. Мигновено ужасното великолепие на безразличните Звезди се приближи.

На хоризонта зад прозореца, по посока на Саро Сити, започна да расте тъмночервено сияние с усилваща се яркост, което не беше сиянието на никое слънце.

Дългата нощ беше настъпила отново.

КРАЙ

© 1941 Айзък Азимов
© Вихра Манова, превод от английски

Isaac Asimov
Nightfall, 1941

Източник: <http://sfbg.us>

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/1167>]